

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Europeiska kommissionens förslag till ändringar av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/956 om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen och inrättandet av en tillfällig fond för utfasning av fossila bränslen

Fi2025/02402

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

1. Ändringar av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/956 om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen

Konkurrensverket har inget att invända mot den föreslagna förenklingen och utvidgningen av gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (CBAM).

2. Förslag om inrättandet av en tillfällig fond för utfasning av fossila bränslen

Förslaget syftar till att inrätta en tillfällig fond för minskade koldioxidutsläpp (Fonden) för att stödja energiintensiva industrier inom Europeiska unionen under en övergångsperiod (2026–2029). Syftet är att hantera effekterna av den kvarstående risk för koldioxidläckage som bedöms finnas trots införandet av CBAM, i takt med att fri tilldelning av utsläppsrätter fasas ut inom EU ETS.¹ Fonden föreslås finansieras genom bidrag från medlemsstaterna motsvarande 25 procent av intäkterna från försäljningen av CBAM-certifikat för åren 2026 och 2027.² Stödet ska riktas till EU ETS-anläggningar som tillverkar varor som omfattas av

¹ Jfr. sid 1 (explanatory memorandum).

² Jfr. art. 3.

CBAM-förordningen, samt potentiellt andra varor genom en s.k. opt-in-mekanism som medlemsländer kan återropa på nationell nivå för särskilt utsatta sektorer.³ Stödet är villkorat av att verksamhetsutövaren genomför investeringar för minskade koldioxidutsläpp, genom att implementera rekommendationer från energikartläggningar och/eller nå milstolpar i en klimatneutralitetsplan.⁴ Stödet ska dock beräknas baserat på faktiska produktionsvolymerna, vilket de facto innebär ett retroaktivt driftstöd, snarare än ett stöd för investeringar.⁵ Fonden ska tillhandahålla stöd under åren 2028 och 2029 baserat på produktions- och utsläppsdata för åren 2026–2027.⁶

Övergripande bedömning

Konkurrensverket avstyrker förslaget. Ur ett konkurrensekonomiskt perspektiv riskerar förslaget att leda till snedvridningar på den inre marknaden i form av sektorsspecifika subventioner som skyddar befintliga aktörer. Även om kvarstående koldioxidläckage trots CBAM är ett problem, och det närliggande alternativet att i stället strama åt CBAM är för kostsamt, förefaller snedvridningarna potentiellt betydande och oproportionerliga. Konkurrensverket kan identifiera ett antal specifika risker för konkurrensen och vill peka på alternativa mekanismer som bör övervägas, vilket redogörs för i det följande.

Sektorspecifik snedvridning

Stödet är begränsat till sektorer som omfattas av CBAM-förordningen (t.ex. stål, cement och aluminium). Detta skapar ojämlika konkurrensvillkor mellan berättigade sektorer och konkurrerande sektorer som också möter höga energikostnader eller koldioxidrestriktioner men som inte omfattas av CBAM. Exempel på snedvridningar kan vara mellan materialen stål/betong och trä (i byggindustrin), metaller och kompositer (i fordons- och transportindustrin) samt aluminium och glas/plast (i förpackningsindustrin).

Fördelar för befintliga aktörer

Behörighet för stöd är kopplat till "verksamhetsutövare vid anläggningar" med produktion under referensåren 2026–2027. Det gynnar befintliga aktörer. En ny aktör som nyttjar innovativ lågutsläppsteknik och påbörjar produktion 2028 skulle inte vara stödberättigad eftersom den saknar historik av minskad fri tilldelning under perioden 2026–2027. Detta skapar en inträdesbarriär och en relativ nackdel för nya, renare företag jämfört med äldre verksamheter.

Fragmentisering av den inre marknaden genom nationell opt-in

Förslaget inkluderar en opt-in-mekanism som tillåter medlemsländerna att begära att produktion av ytterligare varor med "låg värde i förhållande till vikt" ska bli

³ Jfr. art. 6.

⁴ Jfr. art. 7.

⁵ Jfr. art. 9.

⁶ Jfr. art. 1.2

stödberättigade baserat på nationella förutsättningar. Det medför en risk för en subventionskapplöpning och varierande spelregler mellan medlemsländerna. Om ett medlemsland framgångsrikt inkluderar en specifik industri medan ett annat inte gör det, får producenter i det landet en konkurrensfördel finansierad via en gemensam unionsmekanism.

Produktionssnedvridning

Beräkningen av stödet är kopplad till andelen av produktionen (i volym). Subventioner kopplade till produktionsvolymen kan uppmuntra överproduktion eller motverka effektiv kapacitetsminskning. Även om målet är att förhindra koldioxidläckage, dämpar stöd kopplat till volymen (snarare än ett engångsstöd för investeringar) den prissignal som teoretiskt sett bör stimulera substitution till mindre koldioxidintensiva material, vilket även är konkurrenssnedvridande relativt mindre utsläppsintensiva alternativ.

Alternativa mekanismer

Konkurrensverket instämmer i att koldioxidläckage, i den grad det förekommer, innebär en konkurrensnackdel för de företag inom unionen som behöver köpa utsläppsrätter. Produktionsstöd till befintliga aktörer är ett sätt att jämna ut spelplanen, dock motarbetar det allt annat lika incitamenten att ställa om, eftersom det indirekt fungerar som en rabatt på utsläppsrätterna. Dessutom uppstår ovan nämnda konkurrenssnedvridningar. En enligt verket dynamiskt mer effektiv och konkurrensfrämjande ansats är att använda samma medel till att premiera kostnadseffektiv omställning till koldioxidsnål teknik. Marknadskrafter kan då vaska fram de mest effektiva metoderna, som sedan kan bli konkurrenskraftiga genom att realisera inlärnings effekter och skalfördelar.

Stödet i förslaget ger schabloniserad kompensation för presumtiva förlorade vinster hos befintliga aktörer. Ett mer konkurrensneutralt och innovationsfrämjande alternativ som bygger på befintlig stödinфраstruktur skulle kunna vara att inom ramen för den befintliga EU-Innovationsfonden utlysa bidrag för införandet av lågutsläppsteknik, öppen för alla sektorer och alla aktörer (inte bara för etablerade aktörer med produktionshistorik från 2026). Ett annat, marknadsbaserat alternativ vore s.k. differenskontrakt för koldioxid (carbon contracts for difference, eller CCfD) där staten täcker mellanskillnaden mellan koldioxidpriset och marginalkostnaden för grön teknik.⁷ Konkurrensutsatt tilldelning, främst genom auktioner, säkerställer att de mest kostnadseffektiva lösningarna premieras, utan att diskriminera mellan befintliga och nya aktörer.

⁷ Jfr. t.ex. Florence School of Regulation (2025): [Carbon contracts for difference](#).

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande generaldirektören. Föredragande har varit ekonområdet Mark Bernard.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namn-underskrift.

Hanna Witt